

**SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ :**

**TÜRKİYE İSLAM ENSTİTÜLERİ
TALEBE FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN**

Cahid BALTACI

İDARE MÜDÜRÜ :

İSMAİL L. ÇAKAN

BU SAYIDA

SELÂM (KURBAN)	İSLÂM MEDENİYETİ
ALLAHA İMAN	Ebul-A'lâ EL MEVDÜDİ Ter.: Mehmet AYDIN
GURBETTE BAYRAM (Şiir) ...	Rekin ERTEM
KURBAN VE BAYRAM	İ. Necmeddin NURSACAN
TASAVVUF	Asis. Selçuk ERAYDIN
HZ. PEYGAMBERİN (Şiir) ...	Muhsin İlyas SUBAŞI
EBÛ BEKR EL-KETTÂNÎ ...	Dr. A. Subhi FURAT
TEVFİK FİKRETE REDDİYE (Şiir)	Ahmet AVNİ
DÖNÜŞ	İsmail L. ÇAKAN
ALTIN VE GÜMÜŞ FİATLARI KARŞISINDA, ZEKÂT, SADAKA-İ FITR VE KURBAN'IN EDASI	Ali ŞAFAK
TARİH HASRETİ (Şiir)	Adnan GİZ
İSLÂM MEDENİYETİ	Sırrı ÜÇER
TEHLİL (Şiir)	İsmail SAFA
İSLÂM DİNİ VE İSLÂM ÂLEMİ	Veli ERTAN
ALLAHA İNANANLARLA İNANMAYANLAR ARASINDAKİ FARK	Sabri AKDENİZ
AKADEMİK HÜRRİYET	Nahit DİNÇER
BURSA'DA MÂNÂ (Şiir)	Arif EMRE
KIZ MI, OĞLAN MI?	Dr. Asaf ATASEVEN
KAB B' ZÜHEYR	Süleyman TÛLÛCÛ
İSLÂMÎ TÜRK KÜLTÜRÜ VE BUGÜNKÜ NESİL	Necati BİRİNCİ
DİYANET VE DİN EĞİTİMİ MENSUPLARI TÜKETİM KOOPERATİFİ	Sefer DÖNMEZ
SUALLERE CEVAPLAR	Gazi MERT
AYYAR HAMZA	Hilmi KURTULUŞ
HABERLER	İSLÂM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K: 1315

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara : T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: **Mehmet KARAMAN**
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : **İ. N. NURSAÇAN**
Konya : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : **Ahmet FİDAN**
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : **Orhan ÇETİN**
Dış Münasebetler : **Mahmut ÖZTÜRK**

TEKNİK KADRO

Sekreter : **Erdoğan ATAĞ** Ressam : **Gürbüz AZAK**
Dizgi ve Baskı : AHMET SAİT MATBAASI — İSTANBUL
Yıl : 1. Sayı : 8
Basıldığı Tarih : 9 Mart 1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 30. TL.

Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL.

Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır.
Yabancı Memleketlere İki katı.

Bir sayısı : 250 Kuruş.

İLÂN TARİFESİ

Dış Kap. : 2 renk 2.500 TL.
Tek renk 2.000 TL.

İç Kapak : 2 renk 1.500 TL.
Tek renk 1.000 TL.

Renkli ilân sahifesi :

Tamamı : 1.200 TL.

1/2 : 750 TL.

1/4 : 400 TL.

1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınamaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

Sahne

İstanbul Büyük Tiyatrosunda « AYYAR HAMZA »

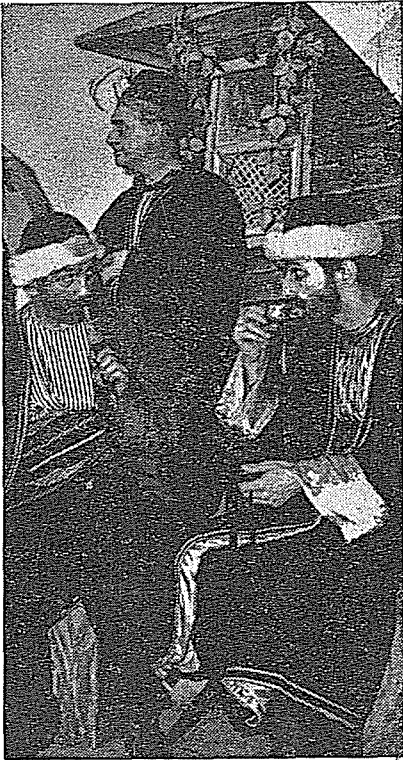
Yazan : *Âli Bey*

Sahneye koyan : *Nejat Uygur*

Dekor : *Nejat Uygur*

Oynayanlar : *Bahri Beyat, Feza Seren-
gil, Ahmet Şendil, G.
Yalaz, N. Uygur, Nejat
Uygur, Mehmet Eruz-
man, Süheylâ Beyat, Er-
dal Gürer, Y. Ün Vs.*

HİLMİ KURTULUŞ

Ayyar Hamza oyunundan bir köşe.

EDİKPAŞA Tiyatrosunun açılmasıyla, (Avrupalı) dediğimiz (tiyatro) Türk edip ve şairlerinin zevk ve anlayışlarında yer edinmiş. Roman ve şiirden sonra (tiyatro) yu da sanatlarının arasına katmayı ruhi bir vazife edinmişler. Vefik Paşa, Âli Bey gibilerin adaptasyonları; Şinasi, Abdülhak Hâmid Beyler gibilerin telifleri, birbiri arkasına Türk sahnesinde görünmüş.. Bunların hepsi, her çeşidi : (başlangıca) teşebbüstü... Tiyatro yazarlığının teknik bilgisine büsbütün denecek kadar yabancı olmalarına rağmen (o devrin dünya tiyatro sanatına kıyasla) yer yer başarımlı örnekler de meydana koymuşlar.. Ve tiyatro sahnesinin en elverişli bir hoparlör olduğunu fark edenler de, bütün diyeceklerini çala kalem piyes şekline büründürüp (tiyatro) adıyla, boş buldukları sahnelere çıkarmışlar.

Bu karmakarışıklık sükûnet bulup dalgalar çekilince, ortada İbnürrefik Ahmet Nuri Bey ve Âli Bey kaldı.

Adaptasyon bir sanattı. Bugünkü telif eserlerimiz için hazırlanmış bir kalıptı.. Hiç tereddüd edilmeden denilebilir ki : (şimdiki epik dedikleri sapık denemeler devrine kadar) bütün yerli piyesler o kalıpların içine dökülüp şekillendi. Türk tiyatrosu o malzeme ile beslendi : büyüdü; yaşadı : bugünlere kadar geldi...

BİZDE de, diğer milletlerin aksine, eski kıymetlere dudak bükün, yan bakan ve böyle de olunca : kendinden başkasını beğenmeyenler gelip geçmektedir. Bu hal yeni bir ceryan sayılmaz. Geçmiş hafızamızda şöyle bir tartarsak : muayyen bir çağ içinde, kendinden evvel gelenleri beğenmemek rahatsızlığı geçirenleri buluruz. Bunların müddetleri tamam olup çağlarını atlattıkları zaman, mâkule güzel hislerle dönüşlerini de seyrederek zevkleniriz. Bu sözleri edişimizin sebebi, eski zamana ait, eski piyeslerin sahneye konmak istenmeyişidir. (Bu eserler: Türk Ti-

yatrosunun mayasıdır.)... Bilmiyoruz, mazisini unutan, geçmişini beğenmeyen veya beğendiğini gösteremeyen bizden başka bir millet var mıdır!..

Geçmiş zamanların eserleri diğer milletlerin gözünde nasıl bir emanetse; ecdadından kalan her şey nasıl mukaddesse; bizde bir hârabe; kullanılmaz saklanılmaz, seyredilmez bir döküntü; meydana çıkarıldıkça utanılacak bir pot! İşte Selçuk kalıntıları, işte o tıklım tıklım terk edilmiş kütüphaneler dolusu kitaplar. Kabuğunu beğenmemek nankörlüğü iliklerimize işlemiş.

Halk şairleri gibi : ilhamla (tiyatro sanatı) olmaz. Her dâhi sanatçının başlangıçta bir basit öğretmeni vardır. Gelecekteki büyük sanatçının da (kendinden evvelki zamanlara aid bilgileri elde etmek mecburiyeti vardır.) Bir millet tarihini bilmeyen devlet adamlarının elinde nasıl çökerse; gelmiş geçmiş sanatını ve onları meydana getiren sanatçıların da bilmeyen, inkâr eden insanların da ellerinde (çökecek) bir varlıkları bulunmaz.

Fransız, İngiliz, İspanyol, İtalyan: üçyüz sene evvelki âdetleri üzere yazılmış piyeslerini, bugün rahat rahat temsil ediyorlar.. Biz, evvelki tavırlarımızı unutmuş, dilimizi anlamaz olmuşuz. Ortaoyunu'nu, Karagöz'ü kaybettik. Yabancılar buldular, kendilerine mal ettiler. Bizde bileni de kalmadı, oynayanı da. Türk temâşa sanatının en mümtaz oyunlarını genç neslin dimağ ve zevklerine yerleştirmesek, pek fıkara kalır Türk'ün körpe tiyatrosu... Yaşmaklanmasını beceremeyen, üç eteğin bir ucunu nereye sokacağını bilmeyen, temennâ etmeyi bile (vakası doğuda geçen) ecnebi filimleri oyuncularından öğrenen aktörlerin acıklı temsillerini seyrediyoruz bazen.

İşte, Türk Tiyatrosunun, bir çoklarınınca bir varlık çabası gösterdiği fakat bizce tiyatro'dan çok uzak bir bocalama içinde kıvrandığı bugünlerde Büyük Tiyatronun (Ayyar Hamza)'yı sahnelemesi gerçek bir hamledir. Yine bugünlerde, bellibaşlı tiyatroların, özenerek yapıyorlarmış hissini uyandırırçasına sanatı ve tiyatroyu hiçe sayan davranışlarla, hiç bir zaman tiyatro olamayacak sokak ve gazete sütunları dedikodularından başka bir şey olmayan oyunlara sahnelerinde yer verirken, Büyük Tiyatro'nun (Ayyar Hamza)'yı temsili sevindirici bir olaydır.

BU güzel komedinin konusunu şöyle özetleyebiliriz: Hayli Zengin... O nisbette de cimri olan Muhterem ve Zuhûri efendi, çocuklarını parasızlıktan kıvrandırmaktadırlar. Gençlerin paraya olan ihtiyaçları o kadar da fazladır... İki de evlenecekleri kızlara hediye almak arzusundadır. Sonunda, şeytânî zekâya sahip uşakları Ayyar Hamza'dan yardım isterler. Ayyar Hamza, derhal bir plân hazırlar. Plânın tatbikiyle birbirinden komik olaylar ortaya çıkar. Bir Ortaoyunu, niteliğinde gelişen oyunda, Hamza'nın plânı başarı kazanır. İki genç, istedikleri paraya kavuşurlar. Hatalarını anlayan Muhterem ve Zühûri efendiler de, kendilerine güzel bir ders veren Hamza'yı evlendirerek mükâfatlandırır.

Orta Oyunlarının kalıplaşmış kişileri vardır. Baş kişiler İhtiyar veya Aptal'dır. İhtiyar veya Efendinin görevi güldürücüye nükte yapması için fırsat vermesidir. Bu role tülûatçılar (parçacı) der... Bu oyundaki Zuhûri ve Muhterem efendiler Hacivat veya Pişekâr benzeridirler. Komik, Ortaoyunu'nun yönetmenidir. Komikler çoğunlukla uşak rollerine çıkarlar... Karagöz veya Kavuklu benzeridir (Oyundaki Ayyar Hamza)...

Kendi türünün en başarılı örneği olan (Ayyar Hamza) komedisi, bir Ortaoyunu şeklinde, başlangıçtan sona kadar çok değişik sahnelerle dolu. On dakikada bir durum değişiyor.

O Y N A N I Ş

Bu güçlü oyunu sahneleyen yönetici Nejat Uygur, eserin ruhuna uygun nefis bir rejî çalışması yapmış... Oyuna sür'at kazandırmak için Nejat Uygur'un ilâve ettiği (Mizanpaj)'lar ve karakterlerin etrafındaki trük'ler birer şahaserdir. Oyunun kişilerine gelince : Oyunda Kavuklu'nun, Karagöz'ün kendisi olan (Ayyar Hamza)'da Nejat Uygur, ikibuçuk-saatlik oyun müddetince seyirciye ilişkisini biran olsun kesmeyen, onları kahkaha tufanına boğan bu sanatçımız, Direkler arası'nın (Şehzâdebaşı) meşhur Kel Hasan'larını, Kavuklu Hamdi'lerini, Şehri Komik Abdî Efendi'lerini adetâ tekrar yaşatmıştır.

Diğer rolleri paylaşan sanatçılara gelince, çıkarıcı ve cimri insanların en güzel örneğini Muhterem efendi rolünde Feza Serengil hakkıyla verirken, Ahmet Şendil'in Senâ Bey'e kazandırdığı güç mükemmel. Ve oyundaki tüm sanatçıların gerçek başarıları. Mükemmel bir dekor ve şahaser folklor.

İstanbul Büyük Tiyatro'nun temsil ettiği (Ayyar Hamza) komedisi, Türk Tiyatrosu adına sevinç veren bir sanat olayıdır.